

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe 1/2 an, 30 Lei pe 1/4 de an.

Pentru țărani, preoți, învățători, mici meseriași și mici negustori: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” și „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, foile nu se dau.

Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimiși prin cec de bancă toți la Orăștie.

Redacția în Orăștie (Trans.) | Foale pentru popor. | Director, Pr. IOAN MOȚA | Apare în fiecare Joi | Administrația în Orăștie (Trans.)

Cobori, Doamne, peste toată Țara Românească, limbile Tale de foc!

— Inceputul s'a făcut, la Turnu-Severin. —

Isus n'a chemat pe învățăceii Săi la odihnă, la culcare pe paturi moi, ci la luptă, la luptă grea cu marea de întunec a credințelor rătăcite, ce se lăsau ca nori grei peste fața a tot pământul.

Iar când cu o mână de oameni începi lupta cu toată lumea din jurul tău, — Dumnezeu trebuie să se fi sălășluit în sufletul tău, pentru ce să nu te clatini, să nu te sparii, să stai drept în mijlocul valorilor.

Apostolii lui Isus oameni erau, și după loviturile grele ce le dase lumea aceea păgână învățătorului lor și lor, când l'au văzut pe El arestat, judecat și răstignit, ei s'au speriat, și nici când au văzut învierea lui, nu au scăpat cu totul de teama ce-i cuprinsese.

Și atunci le-a zis Isus, înălțându-se la cer: „Din Ierusalim să nu vă depărtați (adecă de frică să nu fugiți din acest cuib și scaun al fariseilor și răilor), până se va pogori peste voi lumină de sus!.. Și a opta zi, pe când ei stăteau închiși de frica Iudeilor, s'a pogorit peste ei „lumina de sus” în chip de limbi de foc, și i-a luminat pe ei ca pe ne-alții. Dumnezeu s'a pogorit în sufletele lor, și le-a întărit peste măsură. Și de aci încolo ei se aruncă în valurile turbate ale lumii rele ce-i încungiura, și iau lupta cu ele și întorc la adevărata credință mii și mii de suflete rătăcite, în fiecare zi! Incep cu înșiși Evreii și trec în lumea păgână din tot pământul, și nu se mai sparie și nu se trag înapoi nici atunci când, ca Petru, sunt răstigniți și ei, ca și învățătorul lor, — doar că i-au rugat pe răstignitori, să-l răstignească pe el cu capul în jos, căci nu e vrednic să stea nici pe cruce la fel și a-

lătura de Domnul și D-zeul său Isus!..

Intocmai sunt zilele noastre. Nori de întunec mare, zămisliți din neștiință și nepăsare (cea dintâi naște pe a doua) plutește asupra neamului nostru îndelung răbdător. Și au negrii nori în sinul lor materii pucioase înecătoare, otrăvitoare, cari pot aduce în o zi moarte scumpului nostru neam creștin. Și otrava o pun în ei tot neamul blestemat iudovesc, cel care a omorât și pe Christos...

Dar sămânța adevărului odată aruncată, nu mai poate fi omorâtă prin răstignirea sămănătorului!.. Ea naște apostoli, și aceia o duc mai departe, prin primejdii deopotrivă de mari cu cele cari au lovit pe Sămănătorul ei!

Așa-i acum la noi. Un Christos chiar n'am avut, care să se ridice pentru a zguduî poporul nostru și a-i deschide ochii asupra primejdiei, care și lui tot dela Jidani îi vine, — dar apostoli am avut și avem, și alții noi se ridică și sporesc la număr, cari au propovedit și propoveduesc, ca Conta, Alexandri, Eminescu, Cuza. Iar în jurul lor, pe urma lor, se ridică de câțiva ani cete întregi de slujitori ai apostolilor, cari duc adevărul mai departe, prin ungherele primejduite, trecând prin suferințe și primejdii destul de însemnate. Aceasta ne dă nădejdea de mai bine. Și azi, la o săptămână după Procesul dela Turnu-Severin, par'că tot vedem înaintea ochilor mândra sală de judecată, plină de lume aleasă: judecători buni, jurați buni, ținând scaun de judecată asupra unor tineri buni, în fața unei lumi de Români buni, — și par'că din înălțime vedem limbile de foc pogorâte peste dânșii, peste jurați, peste judecători, peste cei chemați în judecată, ba câte o rază sfântă a-

supra fiecărui cap, asupra fiecărei inimi din cele de față la desbatere!.. Așa a decurs tot procesul, așa minunată a fost încheierea lui, ca și cum ar fi stat într'una sub înrăurirea limbilor de foc pogorâte de D-zeu ocrotitorul acestui neam dreptcredincios, peste capetele lor, a tuturor!

De aceea azi, în ziua Pogoririi limbilor, nu putem ruga pe D-zeu pentru nimic mai bun, ca aceea, ca:

să pogoare peste întreg credincios poporul nostru limbile sale de foc, cari să-l lumineze a vedea primejdia ce-l acopere și a-i da curagiul neînfrânt de a lua lupta împotriva acelei primejdii! —

pentru ca așa, biruind, să ajungă adevărat și deplin stăpân în casa sa, în țara sa!

Un dar prea frumos.

— Din America. —

— Pentru Căminul Cultural Studențesc dela Iași. —

Vredniul nostru frate Nic. Tecău, de fel din Sebeșul săsesc, azi în East-Youngstown, Ohio, (America), — a adunat daruri dela Români de acolo pentru Casa Studenților dela Iași dăruind d'ea 50 dollari, alții câte 10, 5, 2, 1 dollar, de tot 183 dollari, pe cari i-am putut vinde aici — cu un preț cam scăzut cum este azi — cu 38.000 Lei cari s'au pus la îndemâna Comitetului Studențesc pentru zidirea Căminului.

Fapta fratelui nostru Tecău, e plină de frumusețe. O scoatem la iveală aci, spre lauda lui și a dăruitorilor. Lista dăruitorilor o publicăm în numărul viitor al „Foi Interesante”, în care vom aduce și fotografia fratelui nostru Tecău în mijlocul familiei sale.

În tipografia „Libertatea” se pregătesc chiar acum 2 prea frumoase icoane, una cu cel 6 studenți țărâși prin cele 3 mari procese studențești, alta cu chipul planului Casei Studențești dela Iași și cu o cătă de studenți lucrând la cărămizi, — cari se vor trimite fraților din America, ca să se împartă, spre aduce-

rea aminte, tuturor celor ce au dăruit ceva pentru acel Cămin, pentru munca acelor studenți. Cel ce n'au dăruit nimic, vor avea prilej a cumpăra cele 2 icoane, ajutând și ei prin aceea însemnata lucrare.

Pentru Vlaicu.

— Frumoase sărbări la Blinținți. —

Despărțământul Orăștie al „Asociațiunii”, sub conducerea dlui Aron Demian, își împlinește un frumos rost, pregătind în comuna Blinținți (de lângă Orăștie), locul de naștere alui Aurel Vlaicu, — o sărbătoare întru pomenirea lui, așezând, cu acest prilej, pe casa în care s'a născut el, o tablă de pomenire.

Pe Luni, a doua zi de Rusale, e pusă sărbărea. Ea va fi una din cele mai mari sărbări culturale populare în ținutul Orăștiei, — și va atrage în modestul sat, lume multă și aleasă, cărturari și popor, de aproape și de departe. Vlaicu era un copil drag și răsfățat al tuturor cari l'au cunoscut, și de aceea la știrea dată de Asociațiune, că pregătește o sărbătoare-Vlaicu în satul lui, — s'au înștiințat, că vin solii însemnate: Din partea Armatei, vine o solie de Ofițeri din Aviație (armata de zburători) dela Grupul 2 din Cluj, și un avion (mașină de zburat) vine să se rotească asupra adunării în timpul sărbării, aducând aminte de cel care întâia oară a zburat asupra acestor locuri, Aurel Vlaicu însuși, în 1912, cu mașina cea de el însuși iscodită, deosebită de altele... El a fost care a zburat mai întâi în Ardeal, la Blaj, Sibiu, Brașov, Orăștie, și altura.

Vin apoi la sărbătoare: Solii Comitetului Central al Asociațiunii: Poetul Octavian Goga și preotul Ioan Moța; Comitetul Despărțământului Orăștie în frunte cu Directorul său dl Aron Demian; vin solii Școlilor noastre naționale din loc în frunte cu „Liceul” ce poartă numele celui sărbătorit, — apoi solii mai multor Licee și Școli din jur.

Din acest prilej va vorbi lumii adunate acolo, poporul nostru iubit, solul Armatei, va vorbi dl Octavian Goga, un sol al Studenților, Directorul Liceului „Vlaicu” și alții.

Iată programul însemnatei sărbări:

Luni, a doua zi de Rusali:

1. La ora 10 primirea delegațiilor (solilor), a publicului și a elevilor, în Halta Bințișii.
2. Dela ora 9-10^{1/2}. Liturgie. Va cânta Corul Liceului din Orăștie sub conducerea dlui prof. Nicolae Oancea. Va predica dl prof. Vasile Necșa.
3. Dela ora 10-11^{1/2}. Parastas. Cântă Corul Liceului, vorbește dl prof. Z. Stanciu.
4. Dela ora 12-1^{1/2}. Amiaza.
5. La ora 2^{1/2}. desvălirea Tablei Comemorative. Vorbește dl Octavian Goga, delegatul Asociațiunii
6. Cor mixt, dirigeat de d. prof. Nicolae Oancea. — Vorbește un sol al Armatei.
7. Declamare ocazională.
8. Cor mixt dirigeat de d. prof. Oancea.
9. Vorbește dl I. I. Moța.
10. Înființarea „Bibliotecii Cercului Cultural Bințișii” de către Studenții Universitari Hunedoreni. Vorbește solul Studenților, dl Zeno Drăla, stud. în drept.
11. Cuvânt de încheiere rostit de cătră dl Aron Demian, Directorul Despărțământului Astra, Orăștie.
12. Dela ora 4-6 *Nedee poporală*, cu Hora-mare a comunelor Plasa Orăștie și Geoagiu.
13. Producțiuni sportive, cu elevii Liceului.
14. Defilarea Delegațiilor dela sate, și școalelor, etc.
15. La ora 6^{1/2}. întoarcerea.

Reese și din acest program, că a doua-zi de Rusali va fi un fericit prilej de întâlnire pentru sufletele celor ce doresc a se mai ridica uneori cu gândul de pe pământ la cer, — ridicare, pe care o închipuia Vlaicu însuși prin toată ființa lui, prin munca lui, prin gândul lui, prin mașina lui.

E lumea azi atât de cuprinsă de grijile vieții pământești, încât sunt hotărâri fericite acelea, care ne dau prilej și la sărbători ca cea dată pentru Vlaicu, care să ne mai zmulgă din noroiul vieții de azi și să ne întoarcă fața și ochii spre cer.

Toți cei iubitori de astfel de înălțare, să fie a doua-zi de Rusali la Bințișii, — cărturari și popor, căci așa de mult se poate vorbi și gândi despre acest minunat fiu al ținutului nostru al Orăștiei, și atâtea încheeri frumoase se pot scoate și se pot învăța, din viața acestui fiu de țaran, care a trecut prin lume, printre noi, lăsând după sine o diră de lumină ca o frumoasă stea căzătoare...

In parlament

se dezbat legi însemnate: Legea Administrativă, a conducerii comunale și județene și tot felul de slujbași. Iau parte la dezbateri, cari sunt destul de aprinse, fruntașii tuturor partidelor.

Intre partide e încordare mare,

căci opoziția crede că guvernul poate fi răsturnat încă acum înainte de vacanța de vară. Cel dela putere spun că în toamnă mai vin în fața parlamentului cu legi nouă, între cari și legea nouă de alegeri, — și numai apoi se vor retrage, fiindcă li-se apropie împlinirea anilor pe cât au fost „aleși”.

Viața Partidelor

e foarte aprinsă. Cel dela putere, liberalii, se țin cu mâinile de cârmă, ceilalți vreau să li-le descleșteze ca s'o scape, — dar nu se știe că apoi în a cui mână va cădea cârma, în a Naționaliilor cu dnul Iorga în frunte, ori în alui Averescu cu Goga? Intre aceste două partide e ură mare, de teamă că poate primi celalalt puterea și nu eu. Poate mai bun ar fi, — când o fi, — un guvern neutru, fără legături cu partidele, care numai să conducă alegerile, lăsându-le alevea liberă, ca poporul să-și trimită în Parlament deputați și senatori, pe cine-l place lui. Să vedem ce ar da și niște alegeri cu adevărat libere?

Pentru „Casa Studenților”

Am mai primit următoarele daruri: Din America, suma trimisă prin fratele N. Tecău din East-Youngstown, Ohio, — de care vorbim pe pagina I-a foii. 38'000 Lei.

Tot din America ne-a trimis fratele Ilarie Măniș din Ellwood-City, Pa, 400 Lei pentru Casa studenților, dăruiri de dsa 150 Lei, și de pretinții Ștefan Șuteu 200 lei și Nic Călugăr 50 lei. De tot 400 lei.

Din Pecica-Română 300 Lei trimiși de Vasile Cadar, primiți dela: Efreim Moldovan 100 lei, S. Palincăș 50 l, Romulus Orga I. Todor, 50 lei, Vas. Cadar 20 l, Aron Cadar 20 lei, Dim. Hedeș 10 l. De tot 300 Lei.

Din Șoimuș (j. Arad), ne-a trimis d. Petru Pop, student, 230 lei adunați dela:

Ilie Chebeleu, preot 20 l, Petru Pop, stud. 30 l, dșra Cornelle Bocicu 20 lei, dșra Olimpia Bârlea, lav. 10 l, dsa Anuța Pop 10 l, Pav. Pop, brig. silv. 10 l, Cuperescu Pera, ec. 20 l, I. Cleuța ec. 20 l, Victor Dabu, stud. 10 l, Gh. Cioșescu, stud. 10 l, N. Dabu, brig. 5 lei, D. Vlaicu, pād. 10 l, N. Albici, pantof. 10 l, Gh. Comopan, ec. 5 l, P. Vlaicu, ferar 10 l, Mih. Daraban 10 lei, Toma Matei, pād. 5 l, Nic. Stănescu, ec. 5 lei, Iacob Cioșescu, C. F. R. 5 l, Carol Pisar, pantof. 5 lei. De tot 230 Lei.

Din Lăpușul-ungurec (j. Sălaj-Dob) 300 Lei prin dl I. Fărcaș conducătorul Cooperativei „Furnica”. — primiți dela următorii:

Din Lăpuș: I. Fărcaș, cond. al Coop. „Furnica”, 20 l, M. Ciortea, hotel. 40 l, I. Ungureanu, com. 40 l, N. Pașca coj. 20 l, Iovu German, mag. de sare, 20 l, I. Morariu, pant. 20 l, Pavel Man, muncitor, 20 Lei. — Din Cufioaia: Sebastian Latiș, ec. 20 l, Bel Latiș, ec. 20 l, Bel Vasile, ec. 20 lei. — Din Costeni: Flore Cosma, cărciumar, 20 l, I. Cosma 20 l, Thira Sav, ec. 20 l, De tot 300 Lei.

Dl Nic. Mârza, măcelar, Blaj, a trimis 60 Lei; d. Mih. Velșelean com. Banloc (Bănat) 50 Lei.

Mai avem liste sosite: din Vulcan Dealul-Babil, despre 700 Lei adunați, din Zlăștii (j. Huned.) despre 200 Lei.

și din Totoi (j. Alba-In.) despre 230. Dar banii nu au sosit încă la noi. Iadată ce sosesc și banii, publicăm pe dăruitori.

Suma de azi . Lei 39.340'—

Jandarmii — contră noastră.

Din prilejul Procésului Codreanu, colegii lui liberi, au scos de sub tipar câteva cărțicele lămuritoare, altele înălțătoare de suflete, toate *întăritoare în credința, în viitorul neamului nostru aci în țara lui!*

Mare păcat, „crimă” chiar, nu-i așa?

Așa judecă luminații cutari din guvern, nu mai știm bine cari: Ministrul de Interne ori cel de Justiție ori mai mulți la oală. Destul că au dat poruncă jandarmilor în toate părțile, să fie cu ochii treji ce cărți vin oamenilor de pe sate, că este un cuib de răutăți în țară, Tipografia foii „Libertatea” dela Orăștie, de unde se împrăștie cărți primejdioase foc, în popor!

Colegii de robie ai lui Codreanu, au scos de sub tipar în ajunul procesului câteva broșuri și anume:

„Micul Dor și Marele Dor...” Sub „Micul Dor” înțeleg ei dorul cel de toate zilele al junilor, cântat în dulcele și nevinovatele poezii de dragoste ce se aud în popor, și au tipărit vre-o patru din cele mai dulci. — Sub „Marele Dor” apoi, ei înțeleg dorul care trebuie să precumpănească peste „micul dor”... Acest „mare dor” se oglindește în zecl de poezii străbătute de căldura iubirii de neam, — și tinerii tipăresc din acestea vre-o 20. Căci ei *acestea* doresc mai vârtos să le cetească tineretul, să le cânte, să și-le vâre la inimă, — mai mult decât cele despre „mândruța”... Sunt date aci: „La noi” de O. Goga, „Doina” de Eminescu, „Imnul Studențesc” de Ilieșiu, apoi felurite poezii naționale-creștine, cari *toate au fost tipărite prin foi*, fără a fi oprită cetirea lor.

Ei bine, aceste poezii, cari cântă Marele Dor al Românului, dorul de a trăi liber, neros de lăcustele streine în casa lui, — aceste poezii adunate în o cărțică, — nu nu mai pot fi cetite de popor, căci zeloșii noștri jandarmi, având poruncă „de sus” (nu din cer, ci dintr'un loc foarte depărtat de cer, din — București), — se aruncă asupra celor ce le împart în popor și le „confiscă” (le iau cu puterea) ca pe lucruri „primejdioase”... Sunt „primejdioase”, pentru că nu hulăsc Țara Românească cum o fac scrierile și foile jidovești, ci vreau să întărească mândria românească în popor!

Studenții au trimis, nainté de proces, în toate comunele în cari se cetește „Libertatea”, la un abonat al „Libertății”, așa pe-un noroc, câte 5-6 „Doruri”, apoi chipul lui Codreanu (care-l vezi și în „Foia Interesantă” și l am mai dat. căci nu e oprită a-l da), și o

plesă de teatru, scrisă cu foarte mult duh și suflet, de student Cornel Georgescu (Vremuri restricte), — și încă unele cărțicele îndrumătoare la apărare de răii țării, — cari *toate se vând pentru ca din venitul lor să se sporească Fondul de zidire al Casei Studenților dela Iași*, — așadar pentru un scop foarte de laudă! — și mulți le-au vândut cu pace și au trimis în chip cinstit banii pentru ele, ajutând astfel pe studenți în greaua lor lucrare. — Dar în multe locuri jandarmii s'au arătat foarte — de partea Jidanilor, și au luat de scurt pe oamenii noștri buni, care volau se vândă româneștile scripturi și le-au „confiscat” (le-au luat dela ei cu puterea) și au spus că-i dau și în judecată!

Așa a făcut dl Șef de jandari dl Manga-Petrari (județul Dâmbovița) care a spus abonatului „Libertății” că nu-l iertat să vîndă astfel de cărți, că acelea „fiind antise-mite de ale lui Moța”, el ar ordina să le confiscă și să le înalteze parchetul, procurorul l.. Șeful de jandarmi din *Cojaldac* (Dobrogea) tot așa... „Șeful” dela Mehadia, a confiscat dela omul nostru bun din Iablanța (Bănat) spunând că noi prin acele cărți „umblăm cu politica” nu adunăm bani pentru studenți, ci vrem să scoatem cu ei din temniță pe Codreanu care a împoșcat pe „șeful” dela Iași. Săracul „șef” dela Mehadia, mulț pricepe din „politică”... Rugăm pe fratele din Iablanța să-l dea de din urmă doi numerl din „Libertatea” ca să vadă și el cum judecă altă lume despre Codreanu! — Lui Adam Bașa din Tâmpa (lângă Simeria) l-a confiscat „șeful” mai multe broșuri și chipuri de Codreanu. Dar d sa a venit și le-a plătit pe toate, și pe cele confiscate, spunând că pentru nobilul scop ar fi dat prețul lor și de i-le lua pe toate! — Omul nostru bun din *Ususău* (plasa Lipova, Bănat) l-a confiscat jandarmul toate cărțicele, și l'a poruncit să meargă la „raport” la „șeful” dl Dorgos... Pe la Petroșeni-Lupeni asemenea în vre-o câteva locuri.

Jandarmii nu-s de vină, cel mai rău că ei nu judecă un pic și capul lor, de vină sunt mișelii de sus, cari, înfundați în buzunarele Jidanilor, fac pe bleșii jandarmii să pară niște copii de suflet al lui Manciu... Dacă le place a fi priviți în lumina asta, urmeze a prigoni ce scriem noi în duh românesc și creștinesc, și facă mai departe pe slujii Jidanilor. Le o fi pe suflet.

Românii adevărați să ne ceară ca să aibă pe masa lor, anumé o scumpă amintire dela marea biruință a duhului național asupra celui jidovesc, pe care am avut prin procesul dela Turnu-Severin, acele cărțicele prețioase, cari odată le vor aduce aminte în chip așa de plăcut de zilele frumoaselor lupte naționale ce le duc cei mai buni copii ai neamului nostru de astăzi!

Un răspuns.

— D-lui Costaforu. —

Dacă m-am hotărât — împotriva conștiinței mele — să vă răspund la un articol insinuant și tendențios, pe care l-ați publicat în ziarul „Adevărul” — al cărui salariat (simbrăș) sunteți — la adresa d-lui Primpreședinte al Tribunalului de Mehedintzi, nu fac aceasta ca să pășesc de apărător al d-sale, fiindcă d-l Primpreședinte B. B. Varlan, nu are nevoie de a fi apărat în contra unor atacuri cu gând viclean făcute, cari nu-l pot atinge cu nimic, fiindcă atmosfera de moralitate socială, de cinste și demnitate profesională, în care planează personalitatea d-sale de magistrat (judecător) integru și de bun Român, este prea înălțată ca să mai poată fi atinsă de lipsa de suflet a unui scrib, care a ajuns să trăiască numai ca simbrăș al dușmanului nostru din lăuntru. Am scris însă aceste rânduri, ca să restabilesc un adevăr istoric, nu pentru marea mulțime a bunilor Români în fața cărora ați pierdut orice urmă de bună credință, ci față de acea parte mică de Români răătăciți, pe cari i-ați prins în mrejele vrăjitoriei cu care vânduți din teapa d-stra și străinii ce ne dușmănesc de moarte, le-ați turburat mințile și le-ați otrăvit sufletul.

Cum vi-ați îngăduit, d-le scrib al „Adevărului”, o asemenea îndrăzneală, ca să spuneți că d-l Primpreșed. Varlan, a mers până acolo cu întreruperea față de d-voastră, încât v'a „terorizat” nelăsându-vă să vă urmați această cuvântare, prin care în loc de a face apărarea părții civile, a-ți făcut o Conferință Comunisto-Judaică, căutând astfel, ca prin vorbe spuse cu gând lăuntric și prin neadevăruri, să loviți în noi Români, pângărind tot ce ne a mai rămas sfânt în patrimoniul nostru social și național, dând prilej gazetelor înstrăinate dela noi, de a arma cu hulele împotriva noastră față de străinătate, și să spuneți grăzâvii ca acestea: „Că Ovreii sunt prizonierii la noi, și că punem la cale „Progromuri” împotriva lor?” Și atunci când d-l Primpreședinte Varlan — în puterea ce i-o dă legea, și cu cuvinte cumpătate, după cum îi dictează fraza d-sale de om delicat, manierat și simpatic, — și-a îngăduit ca să vă atragă luarea aminte că „nu sunteți în cruză”, și să vă oprească de-a mai urma aci cu spărarea Comunistilor și Ovrellor, d-voastră să socotiți această îndeplinire de datorie a unui magistrat integru, ca o „teroare” față de d-voastră? Oare ce a-ți fi vrut, domnule Costaforu, ca un magistrat român în vremea slujbei sale sfinte, într'un Proces istoric și național, — cum a fost a lui Corneliu Zelea-Codreanu, care a frământat sufletul tuturor Românilor, — să vă lase libertatea de a ne huli Nesmul, și a ne jigni în cele mai sfinte simțăminte de Români, pentru a provoca lumea ce lua parte la proces, și astfel a face ca revolta, ce clocoțea în sufletul aceluia ce au avut durerea să vă asculte, să izbucnească, pentru ca procesul să se judece în acea atmosferă de agitație, după care a-ți umbat cu lumina aprinsă? V-ați înșelat dacă a-ți crezut o clipă macar, că a-ți putut găsi în magistratura noastră, oameni cari să facă jocul dușmanilor noștri, ca d-v., care a-ți pierdut dreptul de a vă numi Român — după cum foarte bine v'a spus-o acolo prietenul meu, d. adv. Sandi Bacalogiu — Ca

fost spărat al lui Corneliu cel mult iubit, pentru a restabili un adevăr sfânt, declar pe cuvânt de onoare — ceea ce vă lipsește d-v. d-le Costaforu — în fața tuturor Românilor, în numele tuturor d-lor avocați și apărători al lui Codreanu — că n'am văzut debateri mai frumoase petrecute într-o atmosferă mai vrednică, și mai înălțătoare, — deși destul de a primă din pricina sufletelor sbuciumate ale celorla cari apărau pe Corneliu, — ca debaterile procesului dela Turnu-Severin! — Și acele debateri așa frumoase să dătoresc, d-le Costaforu, tocmai ținutelor apărative și pline de gingașă luare aminte a domnului Primpreședinte Varlan, care de multe ori a fost mai spru cu noi, cu epăratorii, oprindu-ne, ca în înfierbântăala cu care rosteam spărarsa noastră, să spunem cuvintele grele, deși vrednice, la adresa scribilor, cari au chinuit pe cei mai buni dintre copiii noștri. Și această asprime a dlui Primpreședinte Varlan față de apărare, noi toți spăratorii am înțeles-o, căci scopul d-sale a fost tocmai ca să nu vă dea prilej de a îndrăzni să aruncați împotriva d-sale vre-o vină calomnioasă (bulitoare pe nedrept).

Aducem dar pe această cale a publicității viliile noastre mulțumiri dlui Primpreședinte și la toți domnii magistrați dela Turnu-Severin, cari au format Curtea în procesul lui Corneliu Zelea-Codreanu, pentru demnitatea, năpărtinirea și înțelepciunea cu care au condus procesul, și i asigurăm de sentimentele noastre de admirație și profundă recunoștință.

Lt. Comandor N. Manolescu.

Nota Red. Publicăm această scrisoare, pentru-că „Universul” n'a primit-o spre publicare.

Iacolo dăm noi o lămurire care luminează totul: Costaforu se plînge că Președintele l'a „terorizat”, asta ca să spele impresia slabă ce a lăsat cu vorbirea în care s'a încurcat de a sfârși-o fără a-i face încheerea.

Dar iată adevărul: Săracul șabăș-golm Costaforu își scrisese conferința sa despre Jidani pe multe file. Lua una și cetea, o punea jos, lua a doua, tot așa vre-o 10—12 file. La a 13a (număr jidovesco) o doamnă șugubeață și-o domnișoară drăguță, l'a tras de pe masă filele următoare, și când bietul hodoroagă s'a plecat după fila 13, n'a mai găsit-o. Atunci a început a vorbi a napoda, încurcat, pierdut, de îl compătămea publicul. Acum injură pe Președinte pentru-că nu și a știut lecția. Dar de vină e—doamna din vorbă și dșoara. La nevoie îi spunem numele, de vrea să se războiască cu ea.

Hotăriri bune.

Ajutorarea negustorilor români. Însoțirea Bănelor românești din Ardeal „Solidaritatea”, cu scaunul în Cluj (fostă în Sibiu) vestește, că a-jută pe negustorii români cari sunt conducători neatârnați ai unei prăvălii (bolte) de coloniale (mixtă), așezându-și în plețe bune românești, și le dă și toate ajutoarele cu putință, ca: credit de mărfuri sau chiar împrumuturi le-

ține de bani. Pentru mijloacurile de acest fel „Solidaritatea” nu și socoate nici o cheltuielă în sarcina negustorului.

Cel ce ar dori a se folosi de ajutorul acesta, să scrie la: „Solidaritatea”, Cluj, Piața Unirii Nr. 8, et. I., — arătându și starea lor și materială.

Incepătorii, cari n'au încă nici o praxă în conducerea unui negoț de sine stătător, nu se primesc în acest scop, — decât negustori cari au un început de lucrare neatârnată.

Negustorii cari, din orice pricină, nu s mulțumii cu locul unde se află, — să se înștiințeze la „Solidaritatea”, care le arată unde ar putea avea locuri bune și ea îi va ajuta a ajunge acolo.

NOUȚĂȚI

Examenele la „Liceul Vlaicu” din loc. Vineri, în 5 Iunie, încep examenele de clasă cu elevii clasei a VIII-a, iar la 10 Iunie, Mercuri, cu elevii claselor V—VII.

Aceste examene sunt publice.

Părinții și membrii comitetului școlar, pot lua parte, n'au însă dreptul de a interveni în nici un chip la examinare. *Dir.*

Doamna Aca de Barbu, primadona Operei naționale din Cluj, celebra noastră „Tosca”, „Butterfly”, „Carmen”, „Regina de Sabo”, „Teland”, „Cavaleria”, „Pagliacci”, care a re-purtat atâtea succese strălucite pe scenele teatrelor mari din străinătate, va aranja un singur Concert la Orăștie în 7 Iunie (Duminecă) sala dela hotel „Central”.

Program: Verdi, Puccini, Mascagni, List, Wagner, Dima, Brediceanu și Borgovan.

Acompanamentul la pian va fi susținut de dl H. Schelker. Bilete se găsesc la D-na Blaga.

Invenție prețioasă românească. Dl Liviu I. Samoilescu, fost elev al Liceului Vlaicu dela noi, fiul părintelui Samoilescu din Petreni, — a iscodit o mașinărie foarte de folos, anume un „Pod încărcător”, cu ajutorul căruia încărcă și se descarcă cu mare ușurință butoaie, lăzi și alte greutăți. E foarte de folos la fabricile de beuturi, la plvnițele mari, la depozitele de benzină ori petrol, și la gări, unde se încarcă multe butoaie și lăzi grele. Cu ajutorul acestui pod încărcător, lucrul merge foarte ușor.

Tot dsa a iscodit o *sulă automată*. Azi măștrul pantofar ori ciobotar, când bate cuiele de lemn în talpă, face întâi gaură cu o sulă, pe care după-ce a lovit-o cu ciocanul, trebuie să pună ciocanul jos din mână și cu palmele să sucească de sulă ca să lase afară, lăsând locul culului. Sula automată a dlui Samoilescu, când ai lovit-o cu ciocanul, face gaura și sare apoi de sine în sus, — așa că măștrul nu trebuie să mai pună ciocanul jos din mână pentru a scoate sula, ci poate da îndată altă și altă lovitură, lucrând de 3—4 ori mai

cu spor, mai repede decât cu sula sa simplă de azi.

Invențiile sunt brevetate în străinătate.

Ne bucurăm de vestea că un tiner român, are, la așa vârstă, două invenții atât de practice.

Dela Orfelinat.

Duminecă, în 24 Maiu, Comitetul Filial Orăștie a Societății Ocrotirea Orfanilor din Război, a arangeat cheta obișnuită în fiecare an pentru orfanii din război, iar în Parcul oraș. o Sărbare populară, împreună cu concurs de frumsețe, licitație americană și loterie, care a avut un rezultat material foarte frumos. Avându-se în vedere prețiosul concurs dat de muzica Reg. 92 Inf. din loc, pusă la dispoziția Societății în mod gratuit de domnul Colonel Negreanu, comandt. Reg. 92 Inf., — Comitetul aduce pe această cale cele mai vii mulțumiri d-lui Colonel pentru gestul frumos, și pentru cinstea ce ne-a făcut, participând la serbare cu o parte din corpul ofițeresc. Mulțumim de asemenea d-lui Dir. al Liceului „A. Vlaicu” pentru un purcel, d-nei Sofia Ioanidi, Dir. Orfelinatului, pentru o frumoasă periniță de canapea și d-nei Veturia Păcurariu, pentru o frumoasă țesătură, toate date ca obiecte pentru loterie și licitație. Deasemenea se aduc vii mulțumiri următoarelor dșoare cari au binevoit a-și da concursul în scopul reușitei: Eleon. Deac, Virg. Vlad, Stela Steer, Doina Dobo, Ileana Dobo, Lia Steer, Dorica Herlea, Dorica Maior, Val. Nicoara, Aur. Cărpinișan, El. Petrascu, Nela Oprean, Stela Păcurar, Val. Popovici, Maria Hechel, Maria Socol, Zoe Damian, Măr. Vlad, Elena Spuderca, Minod. Jurca, Cornelia Jurca, Măr. Jurca, Elena Budoiu și Maria Popovici.

Totasemenea mulțumim publicului participant, — durere, foarte puțin, — care a binevoit a-și da obolul în acest scop filantropic.

Aduce mulțumiri D-nei Victoria Col. Florian pentru donația de Lei 200,— și Oficiului parohial ort. din Șibot pentru donația de Lei 100.

Advocați noștri buni

In București.

Cetitorii noștri văd din cele ce le tipărim dela procesul din Turnu-Severin, că ce apărători luminați avem în advocații dela București (ca și din alte orașe ale țării). Și fiindcă multă lume dela noi, are treburi judecătorești pe la București, — dăm mai jos adresele advocaților cari și au arătat așa de mult dragostea lor pentru popor, pentru neam, — ca cei ce au de cerut un sfat, de dat o însărcinare advocațială, să poată da lucrul lor unuia din acești vrednici apărători iată adresele lor:

Take Policrat, avocat, București, strada Corabia 4.

Paul Iliescu, adv. București, str. Romulus 9.

Ales. Bacalogiu, adv. București, str. Sfinții Apostoli 10 bis.

Advocatul Dr. I. M. Gora

cu ziua de 1 Maiu 1925, și-a mutat biroul său de advocatură, (cancelăria de avocat) din Cluj la Brad (Piața Avram Iancu, în casele Timbuș), unde a început să dea consultații juridice (sfaturi în treburi de drept) în toate zilele. (413) 2—3

Procesul Corneliu Zelea-Codreanu pentru împuşcarea volnicului poliţai Manciu.

II.

Afară de martorii a căror mărturisiri le-am arătat în numărul trecut, au mai fost ascultaţi următorii:

Un martor cu haz.

Rusu Vasile, un om nepeptănat, cu barba neîngrijită, părilit de soare, e adus şi întrebat: ce ştie el despre noaptea când, ca poliţist a stat de pază la poarta prefectului Manciu şi a văzut nişte studenţi venind ca să-l atace casa?

— Nu ştiu nimic, — spune bătrânul strângându-şi umerii înainte.

— Cum nu ştii nimic? întreabă Preşedintele. N'ai fost dta de pază în sara de 10 Septembrie la casa dlui prefect Manciu?

— N'am fost, d-le! — spune bătrânul lăpădându-se, dând din mâni, aproape desnădăjduit.

Preşed.: Hm! S'o face că dta nici nu-l cunoşti pe prefectul Manciu?

— Nu-l cunosc, d-le! — se lăpădă mai tare „martorul“.

Lumea din sală începuse să râdă, are haz, e ca la o comedie de Carageale.

Preşed.: Cum asta? D'apoi nu eşti dta Rusu Nicolae din Zdreneşti (sau cum îl cheamă satul), de 28 de ani, sergent de poliţie?

— Nu, d-le!, eu îs de 70 de ani, îs Ţigan şi n'am umblat pe la uşile domnului ăluia!

Publicul râde cu hohot! Fusese adus un biet Ţigan cu acelaşi nume, D-zeu ştie de unde, ca să fie martor pentru Manciu... El se temea că-l întreabă de ceva găşte furate sau altceva. E lăsat să plece. (Fiereste, nu-i plăteşte nime nici un ban că a fost ținut pe drumuri 3—4 zile şi silnit să dormă pe sub garduri, mort de foamă!.. Că în vechiul regat martorul nu i se dă plată pentru vremea perdută pe urma unei chemări Judecătoreşti!..)
— Vine adevăratul poliţist

Rus Vasile, de-al lui Manciu, din Iaşi, fercheş, spilkuit, bine îmbrăcat. El e foarte credincios celei ce l'a chemat mărturie... dnei Manciu, şi spune că da, era în sara aceea de pază la poarta lui Manciu, când iaca vine o ceată de „studenţi“, cari mai fuseseră şi pe la ciasurile 4 pe-acl... Acum au năvălit spre mine şi m'au lovit pe la ochi(?!).

Preşedintele, mirat de așa ceva, întreabă: Cum te-au putut lovi pe la ochi? Dta durmeal?

— Ba nu durmeam, dar ei au venit...

Preşed. Şi de unde ştii dta că erau „studenţi“?

— Ei au spus.

Preşed.: D'apoi ce poliţist eşti dta, care crezi, că oamenii care vin cu gând rău asupra casei, îşi

spun dta de ce vin şi îşi spun şi cum îl cheamă?

E înlăturat ca un om de năincredere. Se vedea că e învăţat să spună ceva rău despre studenţi şi nu ştia ce...

— I. Moroşan, birjarul (cocişul) lui Manciu, spune că stând cu trăsura afară în stradă, da, a auzit, naivte de a-l pocni revolverul lui Codreanu, pe stăpânul său strigând ceva tare acolo sus pe trepşi, l'a cunoscut pe voce şi a înţeles că era înfuriat. Ce spunea nu a priceput. l'a cunoscut numai glasul şi asprimea. (Dovadă că nu venea deloc liniştit şi paclnic în jos, ca Codreanu să nu zibă temeiul a se teme de furia lui şi a se apăra de ea!)

— Lct. Colonel Suhuşeanu, povesteşte cum serviciul l'a făcut să fie în April-Maiu a. tr. în Iaşi. În sala Sidoli era un „Concert“. Am văzut acolo poliţistii oprind, fără nici o treabă, pe studenţi de a coborâ în foierul (sala largă dela intrare) ca să fumeze. Se acătau de ei așa din senin, pe nimic. La sfârşit, studenţii, mulţumiţi de frumosul Concert, ieşeau strigând: „Trăiască Opera Română“, dar atunci 5—10 poliţişti într'un grup se aruncau asupra lor şi-i loveau şi îl arestau! Manciu le arăta: „Ia pe ăsta, ba pe ăsta!“ Au arestat şi pe tenorul Grozăvescu din trupa ce cântase! A doua zi mi-am arătat către toată lumea indignarea (scârba) mea sufletească, pentru astfel de purtare a poliţiei cu oameni inteligenţi.

Altă slugă credincioasă.

Comisarul Constantin Vasiliu (unul din cei mai dârji şi brutali urmăritori ai studenţilor) e adus ca martor. E jurat, că va spune drept! Spune că acolo în grădina a cercetat şi el pe studenţi, naivte de arestare, scotocindu-le buzunarele, — să vadă de n'au ceva arme la ei. „N'am aflat nimic la ei. l'am aflat în ordiné...“ El au spus că s'au adunat acolo ca să lucreze la straturi.

Preşedintele: Ei, bine, dar atunci de ce l-aşi arestat? Era asta pricină ca să i arestat?

— Manciu a poruncit, spune comisarul. Nu ştie însă să fi fost nimenea bătut!.. El n'a bătut pe nime... (şi a jurat că va spune drept!)

Atunci lese din sală un tiner, elev de cl. VII ori a VIII a din Liceu şi l-sé pune în faţă:

— Dar pe mine nu mă cunoşti? Nu ştii cum m'al apucat de piept şi de gât în drum şi strigai pe m'ne: „Banditul! Scoate cuşitul! Unde ai cuşitul?“ Şi eu spuneam că n'am nici un cuşit, şi m'al bătut de mi-s'a umflat obrazul?

— Nu-l cunosc!.. răspunde

palid şi spăriat, că-l muşca şerpele rēmuşcării de inimă, cinstitul comisar alui Manciu...

A fost înlăturat dela ascultare, să nu mai spună, sub jurământul ce a făcut, așa mari „adevăruri...“ Lumea l'a coperit cu dispreţul său.

— Dumitriu, subprefect de poliţie spune că a cunoscut în Manciu un om tare bun. — Toată lumea îl „crede“, vede că e chiar așa...

— Invăţătorul Medişă din satul lui Manciu, e adus de văduva Manciu, doar o spune ceva lucru mare de bine despre el. Dl inv. zice: Era om de treabă... Dădea, ca omu, câte-un ban la săraci cari îl cereau milă.

Un avocat: Dar așa vre-o faptă mai mare de bine, făcut'a acolo în satul lui?

— Vre-un bine deosebit pentru biserică sau pentru şcoală, n'a făcut.

Alt adv.: Dar drept e că în satul lui se ştie, că Manciu a omorât odată un copil?

— Da, așa se vorbeşte, că a omorât pe când era tiner...

— Preotul Fodorean din satul lui Manciu, spune tot cam atât. Doar că prin sfînşia sa Manciu trimetea câte 200—300 Lei pe lună ajutor familiei (cu mamă bătrână).

— Colonel Virgil Badulescu, Comandant al Şcolii Militare „Mănăstirea Dealului“ spune numai lucruri bune despre fostul său elev Cornel Codreanu. Pe fruntea Şcolii noastre e scris, de pe vremea Ministrului de Războiu Nicu Filipescu (marele patriot): „In acest cuib de şoimi, adumbrat de zidurile sfintei Mănăstiri, crească eroi şi numai eroi!..“ Şi am plăcerea să spun, că Codreanu așa a crescut şi acelaşi a rămas.

— Plutonierul de jandarmi Stolanu, care a fost la arestarea din 31 Maiu (dela grădina dnei Ghica) spune sub jurământ că da, mergând cu cei arestaţi spre poliţie, Manciu lua copiii ce treceau pe drum, fără nici o vină, şi-l punea în coada coloanei de arestaţi şi-i ducea şi pe ei la poliţie. După ascultare sus în camera lui, vedea pe unii coborând plângând pe alţii cu faţa roşie.

— Studentul Marcel Olănescu arestat spune cum a trecut la poliţie printre 2 rânduri de poliţişti, cari îl loveau: Prefectul l'a întrebat: „Ce-i cu „planul“ casei mele?“ şi el neştiind ce să spună a fost desculţat, pus în lanşuri, soldaţii l-au băgat puşca printre picioare şi l'au ridicat în sus, cu capu'n jos, a fost bătut în tălpi şi Manciu răcnea: „Vă omor, mă!, de nu spuneţi!“ — „Dle prefect dar nu ştiu ce să spun!..“ — „Lasă

că-l ştii tu!, te învăţ eu!“ (A vorba şi făcea cu un student universitar!). Am ameşit. Mi-a stropit faţa cu apă din vasul sub nasul meu, care mirosea de tot, a ceva leacuri puse în apă. M'am deşteptat, iară m'a întrebat şi iară m'a bătut... — Iar că într'un târziu a venit dl Cuza Procurorul, le-a spus: „Dar a fost nimenea bătut pe-aici!..“ Văzând apoi că s'a şi pornit cercetarea, sara naivte de a'mi da drumul, chemat la el şi mi-a zis: De aş să nu se auză nimic în oraş... — „Nu se va auzi, am zis, dar va vedea!..“ — „Uite, vii la noi capeţi slujbă bună“ — şi altele.

Studentul în drept Sfintă spune: Am fost dus în faţa lui mi-a dat vre-o 3 perechi de palmă zicând: Eu sunt prefectul Manciu. Ce-i cu planu? — Nu ştiu... Jandarmi, pus jos, băta, — ca lui Olănescu!

— Moise Lefter, tiner frumos în costum de Moldovean, (toţi studenţii erau în costume, curăţel, tineri, să te doară inima să-i başti) spune: În sara de 11 Dec. trei poliţişti, b:şi, aflând că-s student, au sărit din chiar senin la mine şi m'au bătut de am zăcut 3 săptămâni...

— Emil Marcu, fost Director de poliţie în Iaşi, arată că nu m'area lui Manciu a fost făcută cererea lui Mărzescu, în ciuda înfruntării lui, care a protestat, că acest om era plin de scăderi şi în viaţa lui particulară şi în cea de obşte. Atunci martorul s'a retras din Directoratul poliţiei, căci ştia că nu se va putea înţelege cu el. — Când a venit Prinşul Carol în Iaşi, studenţii, legând mari nădejdi de Prinş, l-au leşit la gară cu florile. Dar abia a plecat Prinşul şi Poliţia a sărit asupra studenţilor zăpindu-i în bătai, numai așa pentru că erau „studenţi“.

„Societatea Macabeilor“, societate ijdovească de sport (de jocuri gimnastice) l'a ales „Preşedinte de Onoare“ al ei pe Manciu, şi la producţiune a venit cu automobilul după el, având pe automobilul steagul evreesc alb-albastru. Să ai acel streag, Manciu a leşit, trecând prin oraş, la societatea ijdovească. Steagul ţării însă, nu s'a pus pe acel automobil nici macar alături de cel ijdovească! — Vedea pe Manciu cum mergea în fiecare dimineaţă, naivte de 8, în redacţia foaia „Lumea“ a jidanului vânzător de fară Hefter, şi acolo cerceta însuşi ce se scria (laude despre el şi hule despre creştinii!).

— Comerciantul român Blied arată că s'a cerut tuturor negustorilor sume însemnate pentru a cumpăra Poliţiei (lui Manciu) un automobil nou, frumos. l-s'au cerut şi lui, mic negustor, 500 Lei. N'a putut da decât 300. Ce-or fi dat Blied vreii, el ştiu. Dar iaca așa se cereau zeci de mil oamenilor, fără nici un drept. În urma plângerii unor cetăţeni fruntaşi, şi dând

trăcea statul un auto Prefecturii, a dat banii napoi. El n'a cerut dela stat, ci a pus așa de capul lui bir pentru automobilul său, pe cetățenii. Atât era de volnic.

* Sfârșindu-se ascultarea martorilor, — a urmat vorbirea de acuzare (de apăsare) a jidovului Costaforu, dela „Dimineața” și „Adevărul”, — pe care am arătat-o în numărul trecut.

Procurorul.

Venindu-l rândul, Procurorul P. Constantinescu, ține vorbirea sa de acuză (de invinuire). Spune cam următoarele:

Văzând aerul ce plutește în jurul acestui mare proces, ar trebui să mi dau pace (să mă resemnez). Dar fiindcă a fost omorât un om, și au fost împușcați încă doi, sunt dator să sar întru apărarea ordinii sociale. Am răspundere grea. Nu fac totuși în acest proces pe Procurorul (care ridică vină asupra culva din obișnuință), ci pe cetățeanul, care vrea să albă viață în siguranță, în bună pază. Dvoastre, dlor jurați, să achitați (să-l spuneți nevinovat) pe Codreanu, dacă din cele ce ați auzit și veți mai auzi, sufletul Dvoastre vă va putea spune că el e nevinovat, — să-l coperiți de gloria (mărirea) societății (a obștei), dacă veți putea îngădui, că mâna ce a trimis un glonte și a omorât pe Manciu, nu a fost o mână criminală. Dar dacă veți afla, că omul a făcut o faptă de lașă răzbunare, o primejdioasă tulburare a ordinii (a bunel rândului) și a bunel paze personale, — să-l osândiți.

După războiul stărilor de lucruri s'au răsturnat foarte. Statul e desorganizat (oarecum destrămat), ramurile muncii roditoare cam părăsite; slujbași necinstiți și calici, îi vezi peste noapte millionari!.. Și acum răsturnarea o vedem și în școală, în Universități. Nainte studenții se siliau să învețe ca să ajungă la o pâine, acum fac politică și răsvrătiri, voind să ajungă repede la altă lămură, mai potrivite dorințelor lor. Și asta poate pentru faptul adevărat, că Universitățile noastre sunt azi năpădite de streini. În privința asta eu, în contradicție cu Costaforu, sunt de părere că da, e drept ca România să fie a Românilor, — dar pentru a ajunge la asta, e dator Statul să vie cu măsuri, nu să și-le facă flecine de capul lui! Ci tinerii de azi se pare că nu vor să aștepte întreprinderea Statului, și pentru aceea acuzatul de azi e pe locul pe care se află. Manciu apăra ordinea. Nu a două feluri de cetățeni, unul pe care îl poți lovi alții nu. Ar fi și contra creștinismului, Hristos a propovăduit pacea și iubirea. Studenții sunt pripiți, nu totdeauna cumpătați și chibzuți. Cearcă se arate că la procesul, după închiderea căruia a fost omorât, Manciu a fost el mai mult mușcat de potrivnicii săi, decât el de el. I-s'a zis: ipliat, polițist cu a-

pucături de sergent major, — și altele. Arată că Manciu a fost copil dela țară, din satul Tămași (de lângă Iași) și numai prin multa sa hărnicie și vrednicie, a ajuns cât a ajuns. Omorârea lui în felul cum s'a făcut, „pe la spate”, pândit ca de o pasere răpitoare, trebuie pedepsită! O cere „ordinea socială”, o cere „dreptatea”!

Apărarea.

Dl adv. Paul Iliescu

ia cel dintâi cuvântul în șirul apărătorilor. Aduce calde mulțumiri, în numele apărării, a solilor întregii țări, care și-a trimis oamenii de încredere aici, dlui Președinte Varlan și soților dsale judecători, pentru felul înțelept, drept și părintesc, și mai presus de toate românesc, cu care a codus desbaterile! Il asigură pe Președinte, că de azi încolo d-sa nu mai aparține numai familiei sale, ci neamului întreg, care îl privește ca pe un bun părinte al fiilor lui! Urmează apoi:

Dlor Jurați! Studențimea și întreaga suflare românească din țară, e adânc îndurerată în clipele acestea! Apărătorul părții civile (pârtoare), Costaforu, a venit aici ca să invenizeze sufletele și apoi s'a retras, a fugit, n'a stat aci să-i răspundem ce știm și noi despre lucrurile atinse de el. Ne-a vorbit de „durerea mare a d-nei Manciu”, dar n'a vorbit un cuvânt de durerea lui Corneliu Codreanu, care a fost purtat în lanțuri dela Iași la Focșani, dela Focșani la Turnu-Severin, — marș triumfal pentru noi, — de mucenic pentru el! Dl Procuror apoi, a spus că e mișcat trebuind să-și facă aci slujba de a apăra „dreptatea”... Sunteți, dl Procuror, om talentat (cu mare dar), în a da lovitura, — este însă ceva mai tare ca talentul (ca darul): e dreptatea cea adevărată, care e cu noi! Cu noi e sufletul, cu noi e adevărul, care va birui, și talentul va cădea! Spune dl Procuror că apărarea e mai mult un joc de demonstrație (arătare zgomotoasă de anumite simțăminte) precum se văzu din șirul de martori ce trecură pe dinaintea noastră. Ne spune că după război așa e lumea, nervoasă, răsturnată; sufletele schimbate aduc tulburări în stările sociale, — dar aceea nu o spune dl Procuror, că Românul prea îngăduitor, încungiuat din toate părțile de dușmani în afară, nici n'a băgat de samă cum prin hotarele țării sale, năvălesc valuri nouă de străini și se revarsă pe toate văile, prin toate colțisoarele, ca să sporească numărul

dușmanului celui din lăuntru!

Școlile și așezămintele noastre de tot felul, ni-s luate cu asalt, — și a trebuit să vină această tinerime să ne trezească, să ne miște! Ea a făcut și face marea redeșteptare națională, când a dat cu socoteala că n'am făcut-o noi și n'aveam de gând s'o facem. Am venit și am învățat noi dela ei, și am ajuns aici la Turnu-Severin, în românească Oltenia, ca să arătăm ce s'a făcut și se face în nenorocita Moldova! Moldova cea cu mormintele Voevozilor nostri mari, e mai năpădită de polomida streină, decât toate! De-acolo a pornit, de-acolo trebuia să pornească, mișcarea. Moldovenii cu Codreanu în frunte, și-au dat mâna peste munți cu frații lor Ardeleni, și au trezit din amorțeală pe cei ce erau dator a le cere și a le da lor drepturi. Guvernatori (ocârmuitori) nenorociți însă, înfundăți până n gât în finanța (țesătura bănească) internațională (a celor ce n'au o țară și o patrie scumpă lor), în loc să deie mână de ajutor acestor tineri, au trimis la Iași pe omul cu sufletul cel mai negru, a cărui pumn să zdrobească mișcarea cea de sine jertfitoare a tinerimei acesteia. Nenorociții Moldoveni din Iași, ajunseră a vedea lucrurile cele mai triste: Cereau studenții voie să se închine, ei (stăpânitorii, prin zbirul trimis acolo) puneau pe porțile bisericilor lanțurile cele mai groase! Procesioni (ieșiri de mulțimi) de Jidani, având în frunte steagul jidovesc alb-albastru, puteau însă să meargă nu numai netulburați pe ulițele Iașului, ci între ei mergea și Președ. „Macabeilor”, Manciu, care pusese lanțurile pe porți în calea studenților creștini... Manciu a fost cel mai mare zbir ce l'a avut Țara Românească! El ia pe acești tineri din grădina pașnică, dela lucrul de zarzavaturi; copiii Moldovenilor, cari poartă în vinele lor sângele nobil al strămoșilor lor, sunt siliți să stropească cu sângele lor petrele drumului și a poliției, la pofta bestiei! Un părinte, a cărui un fiu a căzut în război, când a văzut pe al doilea, pe singurul ce-l mai avea, plin de sânge, s'a hotărât să meargă el să-l împuște pe Manciu, și a fost împedat numai de soția sa desnădăjduită și de copila-i speriată!... Ori care din noi ar face așa, să pățească așa! Pedepsa morții e chiar prea mică pentru asemenea criminali, și nu trebuie să se găsească în Țara Românească Procuror, care pe cel-ce i-a dat pedeapsa, să-l acuze! Spu-

ne dl Procuror că fapta lui Codreanu nu e îndreptățită prin acele barbarii alui Manciu, căci a urmat numai după 6 luni dela ele, pe când „legitimă apărare” e aceea, când lovitura de apărare o dai atunci îndată când ai fost amenințat ori lovit de cineva. Dar marea de durere ce a ars într'una sufletul lui Codreanu dela pălmuire, dela purtarea lui legat pe dinaintea Jidanilor din Iași, până la împușcare, faptul că șase luni i-a roșit obrazul de rușinea suferită, ba sporită încă prin celelalte vătămări, — fac să simtă ori-ce inimă românească, că pedeapsa a urmat îndată după faptă, că ele au stat așa de legate de-olaltă, așa aproape de-olaltă, că nu le poți vedea despărțite prin vreme! S'a dus la munte două luni de zile, ca să uite, — dar faptele noi ale zbirului, nu i-au dat puțință a uita.

La procesul din ziua omorului, Manciu, ieșind dela proces, răcnea, încât vizitiul (co-cișul) lui l-a auzit din stradă cum zbiară. Sigur nu zbiera pe îngerii din cer, ci zbiera pe Codreanu din fața sa. Atunci acesta, trecându-i ca un fulger prin minte toate câte le-a pățit, grădina, brâul, poliția, lanțurile, vinele de bou, căldarea cu apă, și știind prea bine că iară — acelea îl așteaptă din partea bălaurului cu gura de foc ce se repezea spre el, — a tras!, cum aș fi tras și eu și dl procuror și Dv. dlor jurați! Asta nu e crima urei premeditate (nainte gândite și hotărâte), e o crimă fatală (de cias rău, de soartă rea) pe care n'o putea încunjiura! Se vede asta și din vorba lui Codreanu care a spus, că dacă era să chibzuiescă și să hotărască să răpună o viață dușmană, — apoi nu răpunea pe un polițai, ci pe altcineva (țineta mai sus), a cărui răpunere să însemneze o biruință în lupta lor, înlăturând o pedecă mare din calea luptelor și desvoltării noastre naționale! Arată cu legea în mână, că nu s'a trecut peste ce legea însăși îngăduie ca „legitimă apărare!” Din punct de vedere legal, moral, social, pedeapsa ce vi-o cere dl procuror, nu e potrivită, nu e dreaptă. Noi nu preamărim pe Codreanu pentru că a împușcat pe Manciu, ci pentru că e erou al mișcării de apărare a neamului. Pentru asta este el așa de iubit, încât țara a trimis aici atâta soli ai săi, cari vă cer să ni-l dați liber! Această țară nu preamărește prin asta crima, sufletul românesc respinge dela el astfel de preamăriri, — ci acesta e semnul, că țara toată simte, că aceasta e lupta

pentru dreptatea dorită de toți. Intindem mână de ajutor lui Codreanu, căci prin el o întindem neamului! — Când era închis la Galata și eu m'am dus să-l cercetez acolo, când m'a văzut, a lăcrămat, — iar eu i-am spus, că nu se va găsi un jurat în România, care să-l osândească!.. Acea lacrimă e semnul unui suflet bun. Nu poate fi suflet rău acela, care e atât de evlavios, cum e și acest tiner. În casa părinților săi a învățat a fi evlavios, și a rămas același și după ce a trecut prin cele mai înalte școli. Când îl cerem liber, nu-l cerem nici noi pentru noi, nici tatăl-său pentru sine, ci îl cerem pentru neam, pentru care a fost crescut! În numele apărării, a țării, a Moldovei, vi-l cerem liber pe Codreanu, ca să poată dormi liniștiți Voevozii din pământul sfânt al acelei țări, știind că crucea pe care ei o țineau sus, este cine să o țină mai departe sus: acești copii buni, cu Cornel în mijlocul lor, — spre binele neamului, spre spaima dușmanului!.

Când ve-ți intra, dlor jurați, în camera de chibzuire, să nu stați acolo mai mult timp decât să cere ca să scrieți fiecare cuvântul „Nu!”, că adică nu-l găsiți vinovat, — ca să nu creadă dușmanul, că a-ți stat și v'ați gândit mult, că ce să faceți! —

*

Di adv. Take Policrat,

luând ca al doilea cuvântul apărării, spune:

Deși în acest proces ne gândim foarte puțin la persoanele noastre, nici chiar la a acuzatului, ci fim în ochi numai punctul de vedere al legii și dreptul neamului, — totuși scot la iveală cu fericire și onoare, că amicul meu din copilărie, Președintele Curții de aici, s'a ridicat la o înălțime, la care era chemat de glasul vremii, spre plăcuta noastră mângăere.

Trecând la apărarea însăși, trebuie să scot la iveală, că procesul acesta are 2 laturi deosebite: una legală, și alta a înțelesului ei istoric. Partea legală privește pe jurați mai puțin, ei având a judeca cu inima lor. Dar chiar de cerințele legii fiind seamă, iaca însuși di procuror află, că din cei aduși aci ca acuzați, doar pe unul îl poate acuză. Cornel Codreanu mai e sub acuză, dar cei 5 sunt scoși de sub urmărire de însuși di procuror. Dle Procuror! Ați fost la culme când ați scos din proces pe cei 5, dar ați scăpat prilejul rar, de-a vă supune simțământului întregului neam și a scoate de sub învinuire și pe Cornel Codreanu! Prin asta v'ați ridicat la înălțimea vremii și ați ridicat așa de mult vaza scaunului de judecată dela Severin! Di procuror a cercat să

scadă greutatea faptelor lui Manciu, spunând că au fost numai „mici întâmplări” pentru cari a fost chemat doar la „judecătoria de pace” din Iași. E mare greșală a face această deosebire. Legea nu face grația (trepte) între judecata dată de o judecătorie de pace și cea dată de înalta Curte de Casație! În greutatea lor, acelea sunt la fel! Când am întrebat dacă poate fi luată în samă depărtarea de timp dintre faptă și răsplătă, pentru ca răsplata să se poată numi legitimă apărare, am arătat și aceea, că și-rul neîntrerupt de volnicii și de înjosiri, pe cari nenorocitul Manciu le aplica într'una studenților universitari, dovedeau că răzbunarea, venită în ori-ce clipă, deși la părere depărtată de fapt, era deplin îndreptățită și întrunea cerințele legii de a se numi „legitimă apărare”. Astea din punct de vedere al legii însăși.

Din punct de vedere istoric privind lucrurile, aflăm că România a trecut prin 3 mari perioade (capete de vremuri): a apărării gliei strămoșești; a redeşepțării naționale, și a unirii și închegării la un loc a neamului. Apărarea gliei au făcut-o din belșug și cu vitejie mare, strămoșii. De granitul Carpaților și de pepturile noastre s'au împedecat ori cel puțin s'au întârziat, navala barbarilor spre Apus, și sub scutul acestor opriri cu pepturile noastre, s'a putut dezvoltă și ridica cultura cea mare a Apusului. De aceea când veni vremea redeşepțării noastre și apoi a Unirii, acel Apus trebuia să ne răsplătească, ajutându-ne și el. Redeșepțarea s'a vădit în Unirea Principatelor, la care am fost ajutați de fratele mai mare latin din Apus. După asta am simțit că mai avem să facem un pas greu și mare, spre unitatea națională. Tot ce era suflet și gândire, se pregătea acum pentru aducerea la matcă a neamului întreg. Atinsă și această mare jiniță, urmează a 3-a: a **întăririi neamului înlăuntru** și a închegării lui. Această lucrare își cere oamenii săi de muncă. În toate vremile popoarele și-au căutat conducătorii pentru marile lor sforțări, spre mai bine. Și nu totdeauna răul ce a dat peste ele, le-a înfrânt, ci de mai multe-ori le-a împintinat la ridicare și înaintare repede. Germanii, de pildă, și-au luat avântul dezvoltării din vremea când Franța a alungat din ea pe Hugenoși, și aceia s'au răvărsat peste Germania. Atunci ea a început lupta de scuturare a acestui corp strein de pe corpul său național și sforțarea a făcut-o să ajungă mai tare decum putea ajunge în zeci de ani de pace „cuminte”... Englezii s'au ridicat de când au dat năvală peste ei Normanzii. Atunci aceștia și-au încordat toate puterile ca să scape de venetici, și asta așa i-a oșelit, încât au ajuns a fi mai vâjnoși și viteji decum ar fi ajuns în 50 de ani de viață netulburată de nimenea.

Neamul românesc a fost și el încercat de năvăliri streine, unele mai neînsemnate (ca cele de Bulgari, de Sârbi, de Nemți, de Franzezi), iar altele, ca venirea Grecilor, mai primejdioase. Venirea printre noi a celor dintâi s'a dovedit fără primejdie; cei nou veniți se amestecau în chip firesc cu ai noștri, și nu au năzuit nici odată la copleșirea, la înecarea neamului străvechiu al țării, ci se mulțumeau a fi suferiți aci și a se înfrupta din bogăția pământului. Doar cu Grecii a fost lucru mai greu.

Între neamurile ce încălcă această pământ, se află însă unul, pe care omenimea nu-l cunoaște ca având și el o țară, o biserică, o credință, e un neam răitător, săpător pe sub alte neamuri, așfător și răpitor, — sunt Evreii Din 16 milioane câți sunt pe tot globul, jumătate, 8 milioane, se află în Rusia, Austroungaria și România. Și din aceste trei țări, la noi sunt, după numărul celorlalți locuitori, cei mai mulți! În toate celelalte state sunt mai puțini. Ei nu-s mulți în China, căci nu pot pricepe religia chineză și nu știu cum să lupte cu credința Chinezului spre a o strica. Nu-s mulți în Africa printre Canibali (mâncătorii de oameni), căci ei nu vreau să fie mâncați, ci ei să mănânce! Sunt însă mulți la noi și în Rusia și în A.-Ungaria, pentru că aceste țări sunt dăitoare de rod bogat din pământ, aci găsim ei „materiale prime” (rodul pământului neprelucrat încă: bucate (cereale), lemn, piei, minerale, scoase din pământ), cari ajung la jocul de bursă (marele târg al speculanților, cari cumpără și vând averi întregi fără a le și vedea: de pildă sute ori mii de vagoane de grâu ori de lemn, pe care Moși li îl are arvunit undeva în țară, și-l vinde altuia cu câștig, și acela altuia cu alt câștig, și pe urmă vagoanele merg poate în mâna a patra, care nici nu le-a văzut, nici n'a călcat prin finutul de unde-i vin, și trei inși au tras dobânzi de pe ele, fără a le fi văzut, fără a fi ostentat muncind în jurul lor! Asta-i „specula” de bursă, care tare le place la Jidani.) Și e îngrijorător, că între 17—18 milioane de locuitori câți suntem în România, avem 3 milioane de Jidani!

Mișcarea valurilor de Jidani din o țară într'alta, regularea scurgerii acestor roiri de lăcuste când spre un câmp roditor, când spre altul, nu se face întâmplător! Ea e condusă, îndreptată, în vad potrivit, de către un **Comitet anume înființat în acest scop, la Paris**. E un comitet de colonizare a țărilor de pe glob cu roiri de Evrei. Și **acel comitet și-a luat ca țintă mai nouă România**, căci e țară cu multe daruri dela Dzeu și locuită de un popor prea răbdător (ori prea nepricepător!), e un bogat fagure de miere, din care ei, roiul de frântori, au ce sugere, și nimenea nu-i hăștie, nu-i alungă. Acești oameni sunt primejdioși nu pentru-că sunt mulți, ci pentru că sunt în degenerare (în stare pornită

spre putreziciune), ei nu mai pot lucra lucrurile grele, munca aducătoare de rod, ci numai pe cele le-neșe, speculatoare.

Iată pentru ce mișcarea studențească, care e mișcarea națională de apărare, — nu poate fi oprită, nu trebuie să fie oprită, de nici un Român cu durere pentru neamul său. Această mișcare e o pornire spre jertfa de sine, pentru apărarea neamului și pentru trezirea mândriei înfrânsul. Și toate le fac prin pilda loruși. Imi aduc aminte de procesul I al studenților, tot al acestora care-s și aci, la București. A spus acolo Procurorul îngâmfat: „Mulțumită unei întâmplări, am putut pune mâna în ceafa acestor studenți, și am putut opri o mare nenorocire!” (de a răpune viața unor capi ai jidanilor și jidăniților). La asta Corneliu Codreanu a respins vorba îngâmfatului Procuror, zicând: „Nu s'a născut ael om, care să-mi pună mie mâna în ceafă, și așa să mă aducă în fața legii!” La Procesul II (Vernichescu), acuzatul Moșă a spus: „Mi s'a dat sfatul să zic, că-mi pare rău de ce-am făcut. N'o pot spune asta. Dacă d-voastră, d-lor jurați, veți afla, că fapta mea (de a pedepsi pe un trădător al luptei naționale) este spre răul neamului, pentru care am pornit la luptă, să mă osândiți!, dar dacă veți afla că e în folosul neamului, mă veți achita!” E școala mândriei ce-și înțelege rostul și lupta.

Dar sunt oare de lipsă pentru neamul nostru astăzi, aceste mișcări, duse uneori cu mijloace violente (cu lovituri răsunătoare)? În viața omului, ca și în a popoarelor, sunt vremuri nefirești, bolnave, când trebuie să-i dai virus (leac) care să-i tulbure liniștea funcțiunii (a lucrării liniștite a vieții în trup), căci numai prin aceea poate veni leucuirea! A intrat în trup o înveninare, o împedecare a regulatei lucrării, i-se dă un leac care să-l zgudue, dar prin aceea se înlătură îmbolnăvirea cea pierzătoare. Neamul nostru nu mai poate suferi amestecul jidovesc, care e o înveninare primejdioasă a ființei lui, — *trebuie dat leacul care să-l curățe cât mai repede, care adică — să scoată pe Evrei dintre noi*, pentru a ajunge neamul iarăși sănătos, voinic. Dar asta nu se poate dacă luptătorii ce merg spre acest nobil scop, sunt palmuiți, ferecați de chiar oamenii noștri intrați slujii la Jidani, cum a fost palmuit Codreanu de Manciu. Asta-mi aduce aminte de Moș Ion Roată din „Divanul ad-hoc” (sfatul țării) de pe vremea lui Cuza-Vodă. Acest mare patriot și credincios Domnului său, s'a plâns odată lui Cuza-Vodă, că un Subprefect l-a palmuit pe când el umbla în treburile mari ale țării prin aceea parte. Cuza l-a sărutat și a spus: „Să se știe de toți, că obrazul palmuit de ticălosul subprefect, a fost sărutat de Domnul Țării”. Așa și obrazul lui Corneliu Codreanu ră-

mult de ticălosul Manciu, e sărutat azi de tot neamul românesc, prin solii veniți aici întru apărarea lui!

Cu această sărutare pe obraz, Codreanu, — să mergi înaintea!

Adv. Valeriu Roman (Cluj):

Cu toți știți, că nici o țară nu poate să trăiască nici trei zile fără de lege. Dar legea e făcută pentru a statori hotărârile între cari ar să se miște fiecare cetățean. Ce ar fi de n'am fi apărați de lege? Ce stări ar fi acelea, ce ar fi viața noastră? Ar fi se stai mereu cu pușca 'n mână, ca să-ți aperi viața de toți răii din jur de tine. Legile trebuiesc negreșit ținute, dacă e ca să fie în țară bună rândulală. — Printre locuitorii fiecărei țări sunt două feluri: unii, cei mulți, cari să se supună legilor, și alții, mai puțini, anume aleși, cari să ducă în deplinire legea și să vegheze ca și alții s'o împlinească. În elipa când cel pus să ducă în deplinire legea, însuși nu o cinstește și nu o ține, sau cel ce trebuie s'o asculte, nu se supune, — se naște tulburare în bunul mers al vieții obștei. — Un prefect de Poliție, care, mai mult ca ori-cine altul, e pus să cinstească el cel dintâi legea și s'o ducă pe ea în deplinire! Căci când chiar el, păzitorul, o calcă, nu o ține, — prin asta se scoate el însuși de sub lege și de sub scutul ei! — Legea pentru funcționari (slujbași) e aspră și hotărâtă: Cel ce va maltrata (atinge, lovi, chinul) pe un cetățean prin atingere numai cu vorba, va fi pedepsit așa și așa!; cel ce îl va lovi cu fapta ori îl va aresta pe nedrept, va fi pedepsit și mai aspru! — Ce-a făcut Manciu? El n'a atins numai cu vorba (ceea ce încă e oprit), ci însuși a lovit, și a suferit (ba a poruncit) ca și alții să lovească pe cetățeni, a căror vină nici n'o avea dovedită cu nimic! *Prin asta el s'a scos de sub lege!* Se scoate de di procuror la iveală ca o vrednicie a lui Manciu, că a fost fiu de țaran și s'a ridicat așa de sus. Dar marea mulțime a slujbașilor sunt filii de țarani. Inșă dacă el, fiu de țaran, ajuns în scaun de domnie, se prefacă în așa un prigonitor tiran a altor filii de țarani, cari s'au ridicat ca și el, sus, până la Universitate ori sunt aproape de Universitate, — ce vrednicie arată el prin asta? Și mai sunt în țară mulți de-un fel cu el: în poliție, în jandarmerie, peste tot locul. Studenții noștri sunt material de bătut, de prigonitor, pentru acești ulțați de sine? Ulțați-vă că se petrecu numai de curând la Paris: Ministrul a numit un profesor la Universitate, cunoscut socialist ori comunist. Era bine cu Ministrul și-l ceruse să-l numească mai mult de formă, c'apoi având acest titlu, pleacă îndată în străinătate, în alte țări, unde îi va prinde bine numirea asta. Și Ministrul l-a făcut hatârul. Dar studenții știind nevrednicia omului, s'au răzvrătit, n'au

vrut să-l primească! A fost o mică revoltă, tot pe temelul de a apăra sufletul național francez, de învelnarea unui rățacit, care ar putea sămăna neghină rea în acela! Ministrul a trimis și acolo poliția asupra studenților. Studenții s'au împotrivit! s'a lscat încăierare și, ca la încăierări, au dat și unii și alții, și au fost loviți mai rău câțiva studenți și arestați. Dar a doua zi au și fost lăsați liberi și hărțulala s'a slăbit așa, că: *Guvernul a revocat (și-a tras înapoi) numirea profesorului nevrednic, și a pedepsit pe polițiștii cari au lovit, ca în dușmani ai țării, în studenții cari luptau pentru sănătatea și dreptatea națiunii lor!* — La noi studenții ar fi zăcut cu jumătățile de ani în temniți și pe urmă se trăgea mușamana (coperitoarea) peste vina poliției. Dar nu trebuie să fie așa. Cel ce face, mai virtuos ca slujbaș, ca paznic al legii, călcarea de lege, — se scoate prin asta el însuși pe sine, de sub scutul legii!

Acesta e rostul faptei lui Corneliu Codreanu: E un strigăt, ca lumea, și mai ales slujbașii, *să-și dee seama și să stea între hotărârile legii și să înceteze a fi călcători ai legilor!* Dar pentru o luptă de acest fel, nu poate fi cineva pedepsit!

Di Virgil Netta.

advocat în Turnu-Severin spune:

Ca încredințat al Ligei Apărării Naț. Creștine din T-Severin și duj. Mehediniș, scot la iveală, că poporul românesc, în bunul lui simț de păstrare națională s'a mișcat întotdeauna atunci, când a fost pus în fața marilor încercări de viață.

Cu nesocotirea învățăturilor internaționale, repetate zilnic de folie înstrăinate, în ciuda celor ce au poruncit ca acest proces să fie arătat ca un proces de rând, peste voința și puterile acelor ce-și închipulau că pot porunci, Poporul românesc din toate unghiurile României-Mari a fost treaz și a simțit că azi nu se judecă procesul unuia sau mai mult eroi, ci se judecă marea întrebare de viață sau peire a neamului românesc, în luptă cu neamul ijdănesc.

Ca primă sratăre de simțăminte în lupta deschisă, poporul românesc trimite aproape 20.000 cereri, pentru apărarea lui Corneliu Z. Codreanu și cu el a dorinței de nea-tărnare națională și credința strămoșească, și 2 mil de apeluri, poezii și broșuri tipărite în zeci de mii de exemplare.

Nici o parte din cuprinsul României Mari locuită de Români, nu a lipsit să-și aibe aci trimisul ei macar în scris.

Dacă ei nu sunt aci toți în filință, apoi suflătele lor sunt în mijlocul nostru și alături de noi, iar ochii minții lor cercetează marea întrebare ce se pune viitorului nostru ca neam.

Avem aci scrișoarea unui apărător, care spune:

„Fînd de neam sărac nu am avut bani să vin cu trenul, căci *abia am avut bani să trimit în scris dorințele mele de neam, țară și religie.* E glasul unui simplu umil plugar, din mîile ce sunt la dosar.

Alături de minunata ceată ce se găsește pe banca apărării, se găsesc la dosar solile românești a multor insoțiri din țară, avocați, profesori, preoți, medici și felurite Asociațiuni. Invalizii de război, veteranii din războiul nea-tărnării (dela 1877), sunt și ei aci!

Cu cât înțiturile sunt mai năpăstulte de puhoiul ce năvălește peste ele, cu atât glasurile de chemare sunt mai puternice, mai numeroase și mai desnădăjduite. Din Hotin, Bălți, din Orhei și până la mare, dela granița de răsărit, ne vin știri „că nu mai putem străbate de-atâta străinătate”. — Din Sătmar, Sălagiu, Zălau și Năsăud și din întreg ținutul de nord al țării noastre, ne strigă, că nu au putința să se scape de noii oaspeți pericunași. Mândra Bucovină, Suceava lui Ștefan-cel-Mare și Putna, Câmpulungul Moldovei, păstrătoare a mormântului sfânt, au ajuns la desnădejde, căci săcurea jidovească a intrat adânc în codrii nepătrunși de altădată, ș'acum lovește cu răvnă în însăși ființa neamului românesc. Cel dela granița de apus, din Săcușigieni, Diosig, Șiria, Beluș, ne roagă să ținem seamă de cererea lor, cari stau „stălp de veghe” la hotarul de apus al țării, să nu lăsam să se prăvălească în groapa pe care neamul cănesc al jidovilor, li-o sapă.

Moldova e reprezentată prin toate orașele, târgurile (orașele mai mici) și satele, din care nu lipsesc Valea-Albă și Dumbrava-Roșie, mărțurii a virtuților străbune.

Ardealul pe lângă solii Clujului, a Turdei și ai Aradului, chiamă cu glas tare de luptă, venit dela Abrud, Turda, Alba-Iulia, Orăștie, ca și „rugarea” de apărare a pământului românesc, a minerilor din Copșa-mare, Uioara și Ocna Sibiului, Reșița. — Banatul, la fel cu țara muntenească și Dobrogea, dă alarma, că dacă munții, văile și câmpiile lor sunt încă neatinse de molima ce îmbolnăvește ogoarele scumpei noastre patrii, să fim vrednici a păstra neatinse aceea ce încă mai avem sănătos și neatacat de molima jidovească!

Dela Societățile studențești române din străinătate, încă ni-au oenit încurajeri, între altele dela Societ. „Dacia Traiană” din Roma.

Când astfel își arată voința sa întreaga suflare românească, dela tânăr până la bătrân, dela plugar la profesorul universitar, îndreptățiți suntem să credem, că viitorul neamului nostru, prin unire, ținere la olaltă și luptă, este asigurat!

CUVINȚIUL

Studentimeii dela Cluj

rostit prin Președintele Societății „P. Maior”, dl Dr. I. Istrate:

Dle Preș., dlor Jurați! Voi începe amintind despre ziua de 3/15 Mai 1848 nu numai pentru-că ziua procesului lui Corneliu Zelea-Codreanu se leagă de aceasta prin felul său de sărbătoare națională, ci și fiindcă, cu prilejul pomnării zilei de 3/15 Mai în anul acesta s'a petrecut un lucru cum nu se poate mai grăitor, pe Câmpia Libertății dela Blaj.

Nu voi face aci istoricul zilei de 3/15 Mai, în care la 1848 s'a strigat în lume pentru întâia oară dreptul la viață a neamului nostru în Ardeal, nici voi face să treacă pe dinaintea D-voastre icoana înălțătoare a zecilor de mii de țărani ardeleni în sumane albe, cari

ooborau din toate văile Ardealului, pe Câmpia Târnavelor de lângă Blaj, azi numită „Câmpul Libertății”, ca să strige alături de conducătorii lor frești și sufletești, că s'au săturat de robia străinului! — țin numai să amintesc că de atunci, an de an românismul își dă întâlnire în această zi pe acea Câmpie, ca pe un loc sfânt de pelerinaj al întregului neam.

În anul acesta, studentimea română ardeleană a propus în adunarea dela Blaj următoarea cerere, care a fost primită de cei de față cu o însuflețire ce nu se poate descrie în cuvinte:

În numele Centrului Studentesc „Petru Maior” din Cluj și al Advocaților stagiați români din Ardeal, vă fac, dlor Jurați, aceeaș rugămintă.

(Vom urma cu darea frumoaselor vorbiri de apărare).

— Prin spălarea cu veritabilul „Spiri-Diana” ne facem mușchii mai elastici și-i oțelim. (278 IV) 9-

PASTA SAU PRAF DE DINȚI CHLORODONT,
EXTRACT DE APA DE GURĂ CHLORODONT.

(242) 19-20

Poșta Redacției.

Dlul Dr. N. Lugoj. Nu anunțăm în feaie nici o lucrare care s'a tipărit în Tipografie streină Sf. Ta nu ai aflat în Bănat sau macar în Ardeal, în Blaj, tipografie românească? Trebuie să ajuturi existența tipografiilor streine, — pe când ale noastre duc lipsă de de lucru cu grămada? Aceea e o propagandă religioasă de folos, dar astă-laltă e națională, de nu mai puțină însămnătate. Iertați-ne dacă nu vă anunțăm cartea, — care, în paranteză fie zis, e și.. foarte scumpă! 16 pagini (o coală de tipar) 8 Lei? Prețul de vânzare a unei coale tipărite e 2-3 Lei

Iubite cetitor!

Ne-ai cetit gazeta? Nu o arunca Ci o dăruiește la o rudă-a ta Sau la un prietin, s'o vadă și el. Lui îi faci un bine, gazetei la fel.

De vînzare: una mașină pt. curelari și șelari, sistem „Singer” din cele mai moderne, nu a fost folosită numai 3 luni de zile, din cauza plecării la America o vînd cu un preț foarte redus. Mașina se poate vedea în orice zi la: C. Schretber, curelar, în Alba-Iulia, str. Reg. 5 Vîntători, Nr. 15. (424) 1-1

Nr. 534/925 adm.

Publicațiune.

Primăria comunei Căstău publică licitațiunea dreptului de folosință a terenului comunal cu peatră și nisip, a fânului de pe căile de hotar și a pescuitului pe timp de câte 1 an.

Licitațiunea se va efectua la 25 Iunie 1925 orele 11 a. m. în locul primăriei comunale din Căstău.

Căstău, la 2 Iunie 1925.

V. Popovici Stănească primar. (427) 1-1 notar

„Albumul-Vlaicu”.

Multe cărți văd lumina tiparului în zilele noastre, mai mult ori mai puțin bune, dar o carte așa aproape sufletului nostru, ca „Albumul-Vlaicu”, pușine cunoaștem.

„Albumul-Vlaicu” e o lucrare mare și frumoasă, scoasă sub îngrijirea gîngășă a scriitorului A. Ciura, începută după sfîrșitul dureros și eroic al lui Aurel Vlaicu. E adunarea la un loc a celor mai simțite și vii amintiri despre el, despre eforturile lui în jurul invenției, despre pătimirile și biruințele lui asupra tuturor pedecilor și răutăților... Iar pe când eră ca și cum „ar fi dobândit lumea”, atunci — în groapă s'a sălășluit, dar în nemuritoare groapă!

Albumul, tipărit în 2 din 5 părți ale lui, înainte de războiu, e ca o carte a prorociilor viitorului acestui neam, — protocii cari repede s'au și împlinit, mergînd floarea vitează a neamului tocmal pe drumul luminos pe care el l'a arătat prin zborul său.

Albumul, de 360 pagini, tipărit pe hîrtie foarte fină, cu foarte multe chipuri, și se vinde în folosul „Fondului de Monument al lui Vlaicu”. Prețul exemplarelor pe hîrtie roză, fină, e 27 Lei, iar exemplarele de lux, pe hîrtie de tot fină, azăziasă „de cretă”, e 32 Lei (2 Lei sunt taxa de recomandare).

Banii înainte! Cu „ramburs”, nu se trimite.

Nr. 532/925

Publicare.

Primăriile comunale din Jeleđiași, Măgura, Mărtinești, Spini, Răpaș, Turmaș, în baza hotărîrilor reprezentanțelor comunale, vînd pe calea licitației publice recolta fânului anului curent de pe drumurile de țarină și realitățile comunale.

Licitația va avea loc la primăriile comunale la 26 Iunie a. c. la orele 10 a. m.

Condițiile de licitație se pot afla la primării.

Jeleđiași, la 20 Maiu 1925.

p. primari, Niculae Grossa, not. cerc.

Căsătorie. Comerciant român, țăran, în o comună cu învățare bună, avînd crișmă și prăvălie (bolță), rămas văduv cu o fetișă de 7 ani, caută, în scop de căsătorie, o femeie potrivită, în vîrstă de 28—32 ani, care să priceapă negoțul de crișmărit și bolță. Adresa e dă Administrația foil.

(395) 3-3

Casă de vânzare,

cu prăvălie arangată în ea. Informațiuni în Orăștie, str. lungă Nr. 17. (417) 2-2.

Compactor român în Orăștie.

El Dumitru Pardos, compactor (legător de cărți) din Deva, a cumpărat și preluat compactoria rămasă aici dela 2 compactori de mai înainte, — și o conduce dela 20 Octobrie încoace, pe sama sa.

Atelierul (lucrătorea) îi e așezată pe Calea Mihai-Viteazul (Drumul-țării) Nr. 18, casele dnei Wolf, — Pregătește tot felul de lucrări de compactorie (legătoria), dela cele mai fine și grele, până la cele mai ușoare. Prețuri cât se poate mai reduse.

De vânzare: În comuna Ocolul-mic se vinde un loc cu drept de moară cu benzin sau cu cărbuni, cu toate planurile gata pentru edificat. — Poziție bună. — Puterea morii se poate folosi pentru mașină de scărmanat lână și pentru imblățit.

Vasile Stan, Căstău, p. Orăștie (jud. Hunedoara.)

De vânzare.

Se află de vânzare din mână liberă casa Nr. 114 din Geoagiu de Jos (Josani), 4 încăperi de locuit, curte, grădină, fântână și local de prăvălie. Informații în casă. 2-2

Cruci și monumente de marmură și alte soluri de peatră, se află cu prețuri ieftine în cel mai vechiu și bine asortat Depozit de cruci și monumente românești, la:

SIMION ȘTEF

petrar, Orăștie Str. Mihai Viteazu. (879) 3-3

Invățăcel,

avînd vârsta de 15 ani, cu ceva școală, se primește la subscrierul: (413) 2-3 Iile Lupșa

m. ferar, Orăștie, Str. Căstăului

Nr. 531/925.

Publicare.

Primăria comunală din Jeleđiași, Măgura, Mărtinești, Spini, Răpaș, Turmaș, în baza hotărîrilor reprezentanțelor comunale, dau în arîndă prin licitație publică dreptul de vînat pe terenurile de vînat al acestor comune pe timp de 6 ani începînd dela 1 Iulie 1925 până la 30 Iunie 1931. Licitația se va ține în biroul notarial din Jeleđiași la 25 Iunie 1925 la orele 10 a. m.

Condițiile de licitație se pot vedea în decursul orelor oficiale la biroul susnumit.

Jeleđiași, la 20-Maiu 1925.

p. primari, Niculae Grossa, not. cerc.

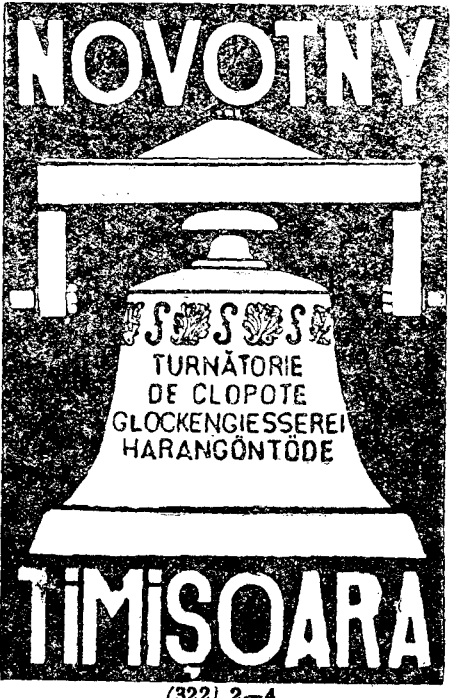
Spălat și călcat de gulere și manșete, primește subacriso;

Sotia lui Albert Wagner

Orăștie, Piața Regina Maria Nr. 5. (418) 2-2 (Casele Bistricșei).

Pistrui și alunele

se pot îndepărta prin folosința creimei și săpanului „VIOLA”. Se capătă la Farmacia Weiss Timișoara I. Piața Unirei Nr. 23. (193) 21-35



NOVOTNY
TURNĂTORIE
DE CLOPOTE
GLOCKENGIESSEREI
HARANGONTÖDE
TIMISOARA

(322) 2-4

„PLUGARUL”, însoțire economică-comercială B.L.A.J.

Activa.	Contul Bilanț pe anul 1923.	Pasiva.	
Cassa	64 056 02	Quote	150 000-
Cereale	75 709 -	Fond de rezervă	70 000-
Magazin de chereștea	159.349 27	Depuneri	79 114 29
	299.114 29		299.114 29

Blaș, la 16 Aprille 1925.

ss. Dr. Ioan Bălan ss. Dr. Alexandru Rusu ss. Vasile Moldovan
Lichidatorii însoțirii economice-comerciale „Plugarul”.

S'a revăzut și aflat în consonanță cu registrele de contabilitate.

Blaș, la 17 Aprille 1925.

ss. Traian German ss. Alexiu Pop ss. T. Novac
ss. Vasile Barna ss. Ioan Pușcaș
Membrii comitetului de supraveghiere.

Dentist Dr. S. Seidner dă consultații în ORĂȘTIE, Piața Aurel Vlaicu 7 (la etaj, deasupra prăvăliei Ioan Rob). — Plombe. — Scoatere de dinți, fără dureri. — Regulare de dinți. Punere de danturi. (293) 5-10

Tabele de asbest „METEOR”

ale Fabricii de eternit din Oșorheiu, județ. Bihor sunt cele mai durabile.

Acoperemântul nu are nevoie de îngrijire și reparare, e mai bun și mai ieftin ca cel de tînchea.

Se capătă la:

„FERĂRIA” s. a. în Cluj

(386) Calea Victoriei, 29, telefon 4-40, 347. 5-10

„Banca Centrală”

pentru industrie și comerț s. a Cluj.

FILIALA SIBIU (Piața Regale Ferdinand 14).

Capital și Rezerve Lei . . . 70.000.000-

Are magazii, cisterne (cazane) și linie ferată industrială proprie.

Secție de Bancă! Secție Comercială!
Secție Industrială! Secția Depunerilor!
Secție Americană! (352) 3-

Legături întinse cu întreaga Americă!
Bărbați de încredere în toate orașele mai mari din America!

Pentru banii depuși spre fructificare (sporire) plătește totdeauna dobânda cea mai urcată. Darea o achită banca.

Inouvințează împrumuturi cu acoperire!

Face negoț cu tot soiul de mărfuri COLONIALE (băcănle).

Benzină, motorină, petrol, cue, ciment, eternit,

sticlărie, sodă caustică — și altele.

!! Oferte și deslușiri se dau gratuit !!

Nu întârziati a cerceta întreprinderea BANCA „ARDELEANA” & Co.

Orăștie, Strada Fierarilor.

Cel mai bine asortat și solid

DEPOZIT DE LEMNE

de construcție, scânduri de tot soiul,

Țigla, Ciment și Trestie.

= Reprezența și depozitul renumitei fabrică de țigla „Bohn” din Jimboia =

(239, I) 7-

Vânzarea cu prețuri solide.

— Plătirea și în rate pe timp mai îndelungat. —